

بررسی رابطه خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان

فاطمه بندانی

کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی، روانشناس اورژانس اجتماعی شهرستان مسجدسلیمان

Email: f.bandani2017@gmail.com

شماره تماس: ۰۹۳۰۵۶۳۲۵۹۵

چکیده

هدف از پژوهش بررسی رابطه خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه خانواده‌های در معرض آسیب در منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان در سال ۱۳۹۹ بود که نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۱۰۰ نفر از این خانواده‌ها بود. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه رفتارهای پرخطر، پرسشنامه خشونت خانگی و تست افسردگی بک (CDS-A) (سوالات مربوط به اضطراب) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه انجام گردید. نتایج نشان داد که بین خشونت با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب رابطه مثبت معناداری وجود دارد و بین اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بهترین پیش بینی کننده برای متغیر رفتارهای پرخطر به ترتیب متغیرهای خشونت و اضطراب بودند.

کلیدواژه‌ها: خشونت، اضطراب، رفتارهای پرخطر، آسیب اجتماعی

۱- مقدمه

مسئله مربوط به آسیب‌های اجتماعی^۱ از دیرباز در جامعه بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است. هم‌زمان با گسترش انقلاب صنعتی و گسترش دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از عدم امکان برآورده شدن خواست‌ها و نیازهای زندگی موجب گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، عصبانیت، تبهکاری، سرگردانی، دزدی و انحراف جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است. هر چند اکثر مشکلات اجتماعی انواعی تکراری در طول نسل‌های مختلف هستند، اما چنان‌که مشاهده می‌شود برخی از این انواع در برخی نسل‌ها اهمیت بیشتری پیدا کرده است و حتی برخی از انواع این آسیب‌ها در نسل‌های بعدی زاده شده‌اند (حسینی و زاهدی، ۱۳۹۹).

روانشناسان در دهه‌های اخیر، در بررسی اختلالات رفتاری و انحرافات اجتماعی به این نتیجه رسیده‌اند که بسیاری از اختلالات و آسیب‌ها در ناتوانی افراد در تحلیل صحیح مسائل شخصی، عدم احساس کنترل و کفایت برای رویارویی با موقعیت‌های دشوار و عدم آمادگی برای حل مشکلات و مسائل زندگی به شیوه‌ی مناسب ریشه دارد (سرخوش، ۱۳۸۴).

از عوامل مورد بررسی در پژوهش حاضر رفتارهای پرخطر^۲ است. رفتارهای پرخطر رفتاریهایی هستند که سلامت جسمی، روانی و اجتماعی فرد را به خطر می‌اندازند (دهقان، ۱۳۹۷). رفتارهای پرخطر یکی از مهم‌ترین مسایل بهداشتی و اجتماعی جوامع امروزی است که بر فرد، خانواده و جامعه تاثیر می‌گذارد. رفتارهای پرخطر شامل رفتاریهایی هستند که زندگی دیگران را مختل کرده و ممکن است به اشخاص و یا اموال آنان آسیب برسانند و شامل رفتاریهایی است که اغلب تحت عنوان بزهکاری فرد دسته بندی می‌شوند که می‌تواند شامل رفتارهای پرخطر جنسی، تخطی از قانون همانند: تخریب اموال، سرقت، خشونت و یا استفاده از الکل، سیگار، مصرف مواد و تجاوز به عنف یا تهدید می‌شود (تیچمن^۳، ۲۰۰۳). رفتارهای جنسی پرخطر در میان جوانان و نوجوانان همواره یک اولویت مهم برای تحقیقات اجتماعی بوده است (کریستوفر و اسپرچر^۴، ۲۰۰۰). طبق تحقیقات، در سال‌های اخیر نگرش جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده جهت گیری منفی یافته و به دنبال این نگرش منفی، تباهی اخلاقی، اجتماعی و

^۱ . social-pathology

^۲ .high risk behaviors

^۳ . Teachman

^۴ .Christopher & Sprecher

اقتصادی در جوانان عمومیت یافته است. تغییر در الگوهای ازدواج، بی رغبتی به ازدواج، ازدواج در سنین بالا یا عدم ازدواج به طور کلی افزایش چشمگیری داشته است (محمدی، ۱۳۹۴). تحقیقات قبلی نشان می دهد که رفتارهای پرخطر مانند استفاده از مشروبات الکلی و استفاده از مواد مخدر در ایجاد احساس و عقاید منفی در زمینه ی ازدواج نقش بسزایی دارد. این تحقیقات نشان می دهد افرادی که رفتارهای پرخطر جنسی قبل از ازدواج داشته اند، نسبت به کسانی که اینگونه رفتارها را تجربه نکرده اند، آمادگی کمتری برای ازدواج نشان می دهند. همچنین این اشخاص به مدت زمان طولانی تری نیاز دارند تا برای ازدواج آمادگی پیدا کنند (لارسون و تاین، ۱۹۹۸). از نظر محققان سن و بلوغ جسمی و جنسی (کیان و پرستون، ۱۹۹۳)، خانواده (ویلوچی و کارول، ۲۰۱۰)، اعتقادات شخصی (ویلوبوی و ورکین، ۲۰۰۹)، وضعیت اجتماعی و مسئولیت پذیری (لاکسلی، ۱۹۸۲) و اختلال عملکرد والدین (کرپلمن و شوان ولت، ۱۹۹۹) تاثیر بسیار زیادی در ایجاد این قبیل رفتارها در افراد دارد.

از دیگر عوامل مورد بررسی در این پژوهش خشونت است. خشونت خانوادگی از مهم ترین موضوعات در بررسی مسائل اجتماعی به شمار می آید. امروزه مطالعات آسیب شناسی در زمینه ی خشونت خانوادگی در کانون توجه جامعه شناسان، روان شناسان و برنامه ریزان قرار دارد. در سال های اخیر خشونت خانگی با گونه های متفاوت آن یعنی همسر آزاری، کودک آزاری و سالمند آزاری از گسترش روزافزون برخوردار بوده است اما از این میان خشونت علیه زنان در محیط خانواده از شایع ترین خشونت های خانوادگی است که به اشکال مختلف مانند خشونت جسمی، جنسی، روانی اجتماعی، اقتصادی و ... بروز داشته و آثار و پیامدهای مخرب روانی و اجتماعی را در بر دارد. این پدیده نخستین بار در دهه هفتاد میلادی و با مطرح شدن و ورود مفاهیمی چون دموکراسی آزادی و برابری به حوزه ی خصوصی، به صورت یک موضوع علمی در آمد (اعزازی، ۱۳۸۲).

تعاریف متعددی از خشونت خانگی ارائه شده است برای مثال در تعریفی گفته شده است، که خشونت خانگی عبارتست از خشونتی که در محیط خصوصی به وقوع می پیوندد و عموماً میان افرادی رخ می دهد، که به سبب صمیمیت، ارتباط خونی یا قانونی به یکدیگر پیوند خورده اند (حیدری، دلخوش، ۱۳۸۳) و یا خشونت خانگی رفتار خشن یکی از اعضای خانواده معمولاً مردان است نسبت به سایر اعضا می باشد (اعزازی، ۱۳۷۹).

شکتر و گنلی یکی از جامع ترین و کامل ترین تعاریف موجود را ارائه داده اند از نظر آن ها خشونت خانگی عبارتست از الگویی از رفتارهای تهاجمی و سرکوب گرانه شامل حملات فیزیکی (جسمی)، جنسی، روانی و همچنین اعمال فشار و تهدید اقتصادی توسط هر فرد بالغ و جوان نسبت به فردی که با او ارتباط نزدیک و تنگاتنگی دارد (پور نقاش، تهرانی، ۱۳۸۳). انواع بسیار متفاوتی از خشونت خانوادگی وجود دارد که مهمترین آن همسر آزاری، کودک آزاری و سالمند آزاری هستند

خشونت خانگی علیه زنان از هر نوع که باشد بر سلامت روان زنان و مادران تاثیر گذاشته و سبب بروز اضطراب و افسردگی در آن ها می شود. سلامت روان مادران نیز به نوبه خود بر بروز رفتارهای مشکل آفرین در کودکان از جمله گرایش به پرخاشگری و بزهکاری تاثیر می گذارد (آه یو و هوانگ^۲، ۲۰۱۲، به نقل از هاتفنیا، ۱۳۹۳).

افسردگی و اضطراب از جمله آسیب های روانی هستند که در رابطه ی والد-فرزند تاثیر متقابل دارد (کاپلان و سادوک^۳، ۲۰۰۳، به نقل از رفیعی، ۱۳۸۲). برخی از پژوهشگران بر این باوراند که اضطراب^۴ و افسردگی دو سازه جدا از هم هستند اما به باور گروهی دیگر بخشی از یک سازه کلی یعنی هیجان پذیری منفی می باشند (فینچ، لیپوسکی و کاسا^۵، ۱۹۸۹؛ به نقل از فراهانی، ۱۳۹۱). این باور ها ناشی از یافته های هستند که نشان می دهند نمرات مقیاس های مختلف سنجش اضطراب و افسردگی در میان آزمودنی های بالینی و غیر بالینی دارای همبستگی بالا با یکدیگر هستند (گاربر و شانلی^۶، ۱۹۹۳؛ به نقل از هاتفنیا، ۱۳۹۳). اختلال های اضطرابی نیز شایع ترین اختلال روانی در تمام گروه های سنی است (سومر گلدنر^۷، ۲۰۰۶). بر اساس یافته های به دست آمده می توان گفت که به طور کلی اختلالات عاطفی-رفتاری کودکان با مشکلات جسمی-روانی والدین در ارتباط است و درصد بسیاری از مادران کودکان مبتلا به این اختلالات به خصوص اختلالات افسردگی و اضطراب مشکوک به عدم سلامت روان هستند (گرین^۸، ۲۰۰۱).

در حال حاضر مسئله ی رفتارهای پرخطر یکی از معضلات اصلی جامعه ی ماست و اگر بینش و گرایش افراد به خصوص خانواده های در معرض آسیب اجتماعی در این زمینه اصلاح نشود، پیامدهای منفی بسیاری را به دنبال خواهد داشت. از این رو بررسی دلایل و گرایش آن ها به رفتارهای

1. Anne Ganley

2. Ah yoo & Huang

3. Kaplan & sadok

4. Anxiety

5. Finch, Lipovsky & Casat

6. Garber & shanley

7. Sommer & Goldner

8. Green

پرخطر، از اهمیت و ضرورت فراوانی برخوردار است؛ چرا که گرایش افراد و به خصوص نوجوانان به عنوان آینده سازان و نیروها و عوامل اصلی توسعه و پیشرفت جامعه باعث بروز مشکلات گسترده‌ای هم برای خود فرد و هم برای جامعه خواهد شد. کشور ایران با بافت جمعیتی خود، یکی از جوان‌ترین کشورهای دنیاست (احسانی و عزب دفتران، ۱۳۸۲) و یکی از ملزومات اولیه‌ی توسعه‌ی انسانی برای نیل به مدارج کمال، برخورداری از سلامت جسمانی، نشاط جسمی و روانی و فضایل اخلاقی است (عزیزی، جلالی فراهانی و خیبری، ۱۳۹۰). بدون تردید، پی ریزی یک جامعه‌ی سالم و بانشاط در گرو سلامت روحی و جسمی اعضای جامعه و مرهون تلاش نیروهای انسانی تندرست، کارآمد و فکور می باشد (فتحی، ۱۳۸۴)؛ که بتوانند مسئولیت‌های اجتماعی خود را به نحو احسن انجام دهند که اگر به این مسئله توجه کافی نشود، باعث هدر رفتن نیروی این قشر و ضرر آتی، موجب خسارت آتی خواهد و احتمالاً ناهنجاری‌هایی را به بار خواهد آورد.

این امر مستلزم انجام پژوهش‌های گسترده‌ای برای شناسایی عوامل گرایش به رفتارهای پرخطر و در نتیجه فراهم آوردن زمینه‌ی در زمینه‌ی خانوادگی و تحصیلی دانش‌آموزان است. براین اساس پژوهش حاضر به بررسی رابطه خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان پرداخته است.

۲- روش شناسی

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی و با روش همبستگی است. پژوهش همبستگی به بررسی رابطه یک به یک متغیرها می‌پردازد. همچنین، در این تحقیق از تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی متغیرهای ملاک با استفاده از متغیر پیش‌بین استفاده شده است. در چنین پژوهش‌هایی محقق به دنبال بررسی روابط احتمالی بین متغیرهای مورد مطالعه می‌باشد. هدف اصلی در این طرح‌ها کشف روابط علت و معلولی بین متغیرها نیست بلکه هدف، مطالعه میزان تغییرات در یک متغیر در اثر تغییرات در یک یا چند متغیر دیگر است (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۸۲).

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه خانواده‌های در معرض آسیب در منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان در سال ۱۳۹۹ بود. نمونه پژوهش شامل ۱۰۰ نفر از این خانواده‌ها بود که به روش تصادفی و از میان کلیه خانواده‌ها انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابزار پژوهش مشتعل بر پر کردن پرسشنامه هاست، که از پرسشنامه‌های زیر جهت اندازه‌گیری متغیرها استفاده شد:

۱- پرسشنامه رفتارهای پرخطر

خطرپذیری به رفتارهایی اطلاق می‌شود که احتمال نتایج منفی، ناخوشایند و مخرب جسمی، روانشناختی و اجتماعی را برای فرد افزایش می‌دهد. در واقع رفتارهای پرخطر عبارتند از رفتارهایی که اثرات نامطلوبی بر رشد همه جانبه و سلامتی افراد دارد که می‌توند مانع موفقیت‌ها و رشد گردد (کارگرگ و گراور، ۱، ۲۰۰۳؛ به نقل از افشانی، امانی و میرمنگره، ۱۳۹۴). رفتارهای پرخطر طیف وسیعی از رفتارهای آسیب‌زا مانند سیگار کشیدن و مصرف مواد مخدر، پرخاشگری اجتماعی و زد و خورد با دیگران، آسیب رساندن به خود، روابط جنسی نامشروع و ... را شامل می‌شود (باریکانی، ۱۳۸۷). پرسش‌نامه رفتارهای پرخطر با اقتباس از پرسشنامه‌ی مرکز پیشگیری از رفتارهای پرخطر (مرکز کنترل بیماری‌ها، ۲۰۰۸) توسط محمدخانی (۱۳۸۵) طراحی شده است. این ابزار شامل دو بخش جمعیت شناختی و رفتارهای پرخطر است. نحوه‌ی نمره‌گذاری این پرسش‌نامه آسان است و متناسب با موقعیت می‌توان بخش‌های خاصی از آن را استفاده کرد. پرسش‌نامه به صورت خود سنجی است. هر بخش شامل سوالاتی درباره اولین انجام رفتار پرخطر، میزان رفتار پرخطر در طول عمر، ۱۲ ماه گذشته و یک ماه اخیر و تمایل به انجام آن کار در آینده است. برای نمره‌گذاری پرسش‌نامه رفتارهای پرخطر بسته به هدف پژوهش (مثلاً شیوع شناسی یا تعیین اثربخشی مداخله) می‌توان به چند روش عمل کرد.

در پژوهش حاضر فرم کوتاه این پرسش‌نامه استفاده شده است که بخش اول شامل سوالاتی نظیر: " آیا سیگار مصرف می‌کنید؟"، " آیا مشروبات الکلی مصرف می‌کنید؟" و " آیا مواد و یا داروهای مخدر استفاده می‌کنید؟" می‌باشد. نمره‌گذاری این ۳ پرسش در یک طیف لیکرت به صورت (۱=اصلاً، ۲= یکبار در ماه، ۳= سه بار در ماه، ۴= یکبار در هفته، ۵= سه تا پنج بار در هفته و ۶= هر روز) می‌باشد. بیشترین نمره ۱۸ و کمترین نمره ۳ می‌باشد و نمره بیشتر نشان دهنده ایمنی کمتر فرد در رابطه با آن رفتار پرخطر است.

در بخش دوم سوالاتی در زمینه ی چگونگی برقراری رابطه جنسی و داشتن تجربه جنسی با همسر یا سایر افراد قبل از ازدواج است. این بخش به ترتیب شامل پرسش‌هایی نظیر: " تا چه اندازه با این جمله موافق هستید که هر فرد باید قبل از ازدواج، تجربه ی جنسی داشته باشد؟"، یا " آیا تا کنون تجربه رابطه ی جنسی با جنس مخالف را داشته اید؟" و " آیا در حال حاضر در یک رابطه ی عاطفی با جنس مخالف هستید؟". نمره گذاری پرسش اول در یک طیف لیکرت به صورت (۱= کاملاً مخالفم، ۲= مخالفم، ۳= نظری ندارم، ۴= موافقم و ۵= کاملاً موافقم) می‌باشد. محمدخانی

¹. Car Gregg & Grover

(۱۳۸۶) پایایی این پرسشنامه را ۰/۸۷ گزارش کرده است. در مطالعه آزر می و محمدخانی (۱۳۸۸) پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش شده است. ضریب همسانی درونی آن در پژوهش عنبری و محمدخانی (۱۳۸۹) بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۹ محاسبه شد.

پرسشنامه خشونت خانگی

این پرسشنامه شامل: ۴۵ پرسش می باشد. ۱۸ گویه ی آن مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی و منابع حمایتی، ۱۸ گویه ی آن مربوط به خشونت جسمانی روان شناختی و ۷ گویه ی دیگر آن مربوط به خشونت جنسی و ۲ گویه ی پایانی آن پرسش های کلی مربوط به خشونت جسمانی- روان شناختی و خشونت جنسی است که جهت تعیین روایی کل پرسشنامه طراحی شده اند می باشد این پرسشنامه در پنج درجه به شیوه ی لیکرت (خیلی زیاد = ۵، زیاد = ۴، گاهی اوقات = ۳، به ندرت = ۲، هیچ وقت = ۱) نمره گذاری می شود. حداکثر نمره خشونت کلی ۱۲۵ و حداقل نمره ۲۵، حداکثر نمره خشونت خانگی جسمانی - روان شناختی ۹۰ و حداقل نمره ۱۸، حداکثر نمره خشونت خانگی جنسی ۳۵ و حداقل آن نمره ۷ می باشد. پرسشنامه خشونت خانگی در سال ۱۳۸۷ توسط رونما نوری تهیه شده است ضریب روایی بدست آمده با استفاده از نظر متخصصان در بخش خشونت خانگی جسمانی - روان شناختی ۰/۸۴۵٪ و برای خشونت جنسی ۰/۸۲٪ ارزیابی گردید. و برای پایایی این آزمون از روش آلفای کرونباخ برای همسانی درونی استفاده شده که ضریب ۰/۸۵ بدست آمده است. جهت تعیین روایی این پرسشنامه نیز از روش همبستگی نمره کل آزمون با پرسش کلی استفاده شد. بدین صورت که برای روایی بخش خشونت خانگی جسمانی - روان شناختی، همبستگی نمره این بخش با پرسش ۴۴ پرسشنامه، و برای تعیین روایی بخش خشونت خانگی جنسی، همبستگی نمره این بخش با پرسش ۴۵ پرسشنامه محاسبه گردید. ضریب روایی بدست آمده در بخش خشونت خانوادگی جسمانی - روان شناختی ۰/۹۳۵٪ و برای خشونت جنسی ۰/۹۲٪ بدست آمد که هر دو در سطح $P < 0/001$ معنی دار می باشد. جهت پایایی این آزمون نیز از روش آلفای کرونباخ برای همسانی درونی استفاده شد که ضریب ۰/۹۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۷ محاسبه شد.

تست افسردگی بک (CDS-A) (سوالات مربوط به اضطراب)

این پرسشنامه برای اولین بار سال ۱۹۶۱ توسط بک و استیر^۱ تدوین و در سال ۱۹۷۸ منتشر شد و در ایران توسط منصور و دادستان در سال ۱۳۶۸ در مورد دانشجویان دانشگاه تهران هنجاریابی شد (پاکروان، ۱۳۸۹). از بین تست ها و پرسشنامه هایی که برای سنجش افسردگی تهیه شده است، پرسشنامه افسردگی بک از جمله مناسب ترین ابزارها برای انعکاس حالات افسردگی است. این پرسشنامه دارای ۲۱ ماده است که علائم جسمانی، رفتاری و شناختی افسردگی را اندازه گیری می کند. هر ماده دارای ۴ گزینه است که بر مبنای صفر تا ۳ نمره گزاری می شود و درجات مختلفی از افسردگی از خفیف تا شدید تعیین میکند. حداکثر نمره در این تست ۶۳ و حداقل آن صفر می باشد (فتحی آشتیانی، ۱۳۹۲). رجبی در سال ۱۳۸۲ به منظور بررسی ویژگی های روانسنجی این پرسشنامه آن را در مورد دانشجویان دانشگاه اهواز اجرا و ضریب آلفای کرونباخ و دو نیمه کردن کل پرسشنامه را ۰/۸۹۱ محاسبه کرد. یک تحلیل سطح بالا از همسانی درونی سوال ها، ضرایب ۰/۷۳ و ۰/۹۲ را نشان می دهد و میانگین ضرایب ۰/۸۶ بوده است (پاکروان، ۱۳۸۹). محمد خانی (۱۳۸۶) در پژوهش خود برای ارزیابی مختصات روان سنجی این پرسشنامه ضریب اعتبار ۰/۸۷ را محاسبه کرده است. پرسشنامه اضطراب بک: این مقیاس برای سنجش میزان اضطراب طراحی شده است و شامل ۲۱ عبارت است. هر عبارت بازتاب یکی از علائم اضطراب است که معمولاً افرادی که از نظر بالینی مضطرب هستند، یا کسانی که در وضعیت اضطراب انگیز قرار می گیرند، تجربه می کنند. فرد باید فهرست علائم را بخواند و شدت هر علامت را در هفته گذشته درجه بندی کمی کند و ارزیابی خود را در ستون های " اصلاً"، " خفیف"، " متوسط"، " شدید" علامت بزند. این گزینه های چهارگانه به ترتیب امتیازهای صفر، ۱، ۲، ۳ می گیرند. نمره کل اضطراب تجربه شده از مجموع امتیازهای هر علامت به دست می آید. پس دامنه نمرات از صفر تا ۶۳ می تواند باشد که نمرات بالا نشان دهنده شدیدتر بودن اضطراب است (بک، ۱۹۹۰). در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵ به دست آمد.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

¹ . Beck & Estir

پس از گردآوری پرسشنامه‌ها و استخراج نتایج، کلیه اطلاعات و داده‌های بدست آمده وارد کامپیوتر شد. عملیات آماری و استخراج نهایی با استفاده از برنامه SPSS^۱ ویرایش ۲۳ انجام گردید. سطح معنی‌داری همه‌ی فرضیه‌ها با آلفای ۰/۰۵ در نظر گرفته خواهد شد. تجزیه و تحلیل داده‌های آماری این پژوهش با به‌کارگیری آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت که در سطح توصیفی از شاخص‌هایی نظیر، فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، کمترین و بیشترین نمرات و در سطح استنباطی نیز روش‌های آماری شامل ضریب همبستگی ساده پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد استفاده قرار گرفت.

۳- بحث درباره یافته‌ها

جدول ۱ میانگین، انحراف معیار نمره متغیرهای خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی

متغیر	شاخص های آماری	میانگین	انحراف معیار	تعداد
رفتارهای پرخطر		۹,۷۱	۸,۶۴	۸۷
خشونت		۶۹,۱۲	۱۲,۰۷	۸۵
اضطراب		۳۷,۹۵	۶,۲۳	۹۳

همان طوری که در جدول ۱ مشاهده می‌شود در متغیر رفتارهای پرخطر، میانگین و انحراف معیار به ترتیب برای کل آزمودنی‌ها ۹,۷۱ و ۸,۶۴، در متغیر خشونت، میانگین و انحراف معیار به ترتیب برای کل آزمودنی‌ها ۶۹,۱۲ و ۱۲,۰۷، در متغیر اضطراب میانگین و انحراف معیار به ترتیب برای آزمودنی‌ها ۳۷,۹۵، ۶,۲۳ می‌باشد.

یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر، شامل فرضیه‌های زیر است که هر فرضیه همراه با نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل آن در این‌جا ارائه می‌گردد.

فرضیه اول: بین خشونت با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی رابطه وجود دارد.

جدول ۲ ضرایب همبستگی ساده خشونت با رفتارهای پرخطر

متغیر ملاک	شاخص آماری	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی‌داری (p)	تعداد نمونه (n)
رفتارهای پرخطر	متغیر پیش بین خشونت	۰,۱۳	۰/۰۰۱	۷۵

همان طوری که در جدول ۲ مشاهده می‌شود بین خشونت با رفتارهای پرخطر در سطح ۰,۰۵ رابطه معناداری وجود دارد ($r = ۰,۰۰۱$ و $p = ۰,۲۴$).

فرضیه دوم: بین اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی رابطه وجود دارد.

جدول ۳ ضرایب همبستگی ساده اضطراب با بین خشونت با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی

متغیر ملاک	شاخص آماری	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی‌داری (p)	تعداد نمونه (n)
رفتارهای پرخطر	متغیر پیش بین اضطراب	۰/۲۴	۰/۰۰۰	۸۱

همان طوری که در جدول ۳ مشاهده می‌شود بین اضطراب با رفتارهای پرخطر رابطه معناداری در سطح آلفای ۰,۰۵ وجود دارد ($p = ۰,۳۰$ و $r = ۰,۲۴$).

فرضیه سوم: بین خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده‌های در معرض آسیب اجتماعی رابطه چندگانه وجود دارد.

^۱ . statistical package for social science

جدول ۴ ضرایب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش بین (خشونت و اضطراب) با رفتارهای پرخطر با روش ورود همزمان

روش	متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	R	R ²	F	p	β	t	p
ورود همزمان	رفتارهای پرخطر	خشونت	۰,۲۲	۰,۵۲	۱,۱۳۱	۰,۰۱	۰,۱۸	۱,۲۰	۰/۰۰۰
	رفتارهای پرخطر	اضطراب					۰,۰۹	۰,۶۲	۰/۰۰۳

همان طوری که در جدول ۴ نشان داده شده است، رگرسیون پیش بینی رفتارهای پرخطر آزمودنی ها از روی متغیرهای خشونت و اضطراب معنی دار می باشد ($p < ۰/۰۵$ و $F=۱,۱۳۱$). متغیرهای پیش بین خشونت و اضطراب به ترتیب دارای ضریب بتا و سطح معناداری ($\beta=۰,۱۸$ و $p=۰,۰۰۰$ ، $\beta=۰,۰۹$ و $p=۰,۰۰۳$) می باشند.

۴- نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان بود. بر این اساس ۳ فرضیه تدوین شده که به نتایج و تبیین آنها در ذیل پرداخته می شود:

فرضیه اول: بین خشونت با رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان رابطه وجود دارد.

همان طوری که در جدول ۲ مشاهده شد بین خشونت با رفتارهای پرخطر رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بدین معنی که خشونت موجب رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان نیز می شود. لذا باید بر خشونت این افراد با برگذاری کارگاه ها و آموزش هایی در این زمینه کار شود.

فرضیه دوم: بین اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی رابطه وجود دارد.

همان طوری که در جدول ۳ مشاهده شد بین خشونت با رفتارهای پرخطر در سطح $۰,۰۵$ رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بدین معنی که اضطراب داشتن موجب رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی منطقه نمره ۸ شهرستان مسجدسلیمان نیز می شود. لذا باید بر خشونت این افراد با برگذاری کارگاه ها و آموزش هایی در این زمینه کار شود.

فرضیه سوم: بین خشونت و اضطراب با رفتارهای پرخطر در خانواده های در معرض آسیب اجتماعی رابطه چندگانه وجود دارد.

همان طوری که در جدول ۴ نشان داده شده است، رگرسیون پیش بینی رفتارهای پرخطر آزمودنی ها از روی متغیرهای خشونت و اضطراب معنی دار می باشد ($p < ۰/۰۵$ و $F=۱,۱۳۱$). متغیرهای پیش بین خشونت و اضطراب به ترتیب دارای ضریب بتا و سطح معناداری ($\beta=۰,۱۸$ و $p=۰,۰۰۰$ ، $\beta=۰,۰۹$ و $p=۰,۰۰۳$) می باشند. بدین معنا که دو متغیر خشونت و اضطراب موجب بیشتر شدن بروز رفتارهای پرخطر در آزمودنی ها می شود.

پیشنهادات

- ۱- پیشنهاد می شود که اجرای این تحقیق در سایر جوامع و مقایسه نتایج حاصل با یکدیگر انجام گیرد.
- ۲- پیشنهاد می شود اجرای این تحقیق با دامنه سنی گسترده تر به منظور مطالعه تاثیر متغیرهای دیگر بر بهزیستی روانشناختی انجام گیرد.
- ۳- پیشنهاد می شود با گذاشتن کارگاه های آموزشی برای خانواده ها به صورت آموزش خانواده در مراکز بهزیستی زمینه های کاهش رفتارهای پرخطر، اضطراب و خشونت ایجاد گردد.

منابع

احسانی، محمد و عزیدقتران، مریم (۱۳۸۲). بررسی عاملهای بازدارنده مشارکت فعالیتهای ورزشی دختران دانشجو، در دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، فصلنامه المپیک، سال ۱۱، شماره ۳ و ۴.

حسینی، مرتضی؛ زاهدی؛ عبدالوحد (۱۳۹۹). رابطه مجازات جرم قاچاق مسلحانه مواد مخدر و روان گردان با مؤلفه میزان آسیب های اجتماعی امنیت اجتماعی از منظر قضات دادگستری (مطالعه موردی: قضات دادگستری استان تهران)، مجله: مدیریت سرمایه اجتماعی «تابستان ۱۳۹۹، دوره هفتم - شماره ۱ علمی-پژوهشی ISC/۲۴ صفحه - از ۲۴۹ تا ۲۷۲).

حیدری، رفیع (۱۳۹۷). پیش بینی گرایش به رفتارهای پرخطر براساس چشم انداز زمان و اشفتهگی روانشناختی نوجوانان، مقاله کنفرانس: دومین همایش روانشناسی و علوم تربیتی ایران - ۱۳۹۶

فتحی، سروش (۱۳۸۴). بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر گرایش به ورزش در بین دانشجویان ورزشکار (مطالعه موردی): دانشجویان ورزشکار آزاد اسلامی شهر تهران. فصلنامه تخصصی جامعه شناسی، سال اول، شماره ۴.

محمدخانی، شهرام. (۱۳۸۴). ساخت و استانداردسازی پرسشنامه ی عوامل خطر ساز و حفاظت کننده مصرف مواد به منظور شناسایی دانش آموزان در معرض خطر سوء مصرف مواد. دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل متحد در ایران.

محمدی، علی (۱۳۹۴). ارائه یک مدل مقدماتی از فرآیند شکل گیری و نگرش به ازدواج: یک مطالعه کیفی بومی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

Christopher, F. S., & Sprecher, S. (2000). *Sexuality in marriage, dating, and other relationships: A Decade Review. Journal of Marriage and the Family*, 62, 999-1017.

Kerpelman, J. L., & Schvaneveldt, P. L. (1999). *Young adults' anticipated identity importance of career, marital, and parental roles: Comparisons of men and women with different role balance orientations. Sex Roles*, 41, 189-217.

Larson, J. H., & Thayne, T. R. (1998). *Marital attitudes and personal readiness for marriage of young children of alcoholics. Alcoholism treatment Quarterly*. 16, 59-73.

Locksley, A. (1982). *Social Class and Marital Attitudes and Behavior. Journal of Marriage and Family*, 44, 427-440.

Qian, Z., & Preston, S. H. (1993). *Changes in American Marriage, 1972 To 1987: Availability and Forces of Attraction by Age and Education. American Sociological Reviews*, 58, 482-495.

Teachman, J. (2003). *Premarital sex, Premarital cohabitation, and the risk of subsequent marital dissolution among women. Journal of Marriage and Family*, 65, 444-455.

Willoughby, B. J., & Dworkin, J. (2009). *The Relationships between Emerging Adults' Expressed Desire to Marry and Frequency of Participation in Risk Behaviors. Youth & Society*, 40, 426-450.

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between violence and anxiety with high-risk behaviors in families at risk of social harm in District 8 of Masjed Soleiman city. The statistical population of this study included all vulnerable families in the number 8 area of Masjed Soleiman city in 1399. The statistical sample using random sampling method was 100 of these families. The high-risk behaviors questionnaire, Domestic Violence Questionnaire and Beck Depression Inventory (CDS-A) (Anxiety Questionnaire) were used to collect data. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multiple regression. The results showed that there is a significant positive relationship between violence and high-risk behaviors in vulnerable families and a significant positive relationship between anxiety and high-risk behaviors in vulnerable families. Violence and anxiety variables were also the best predictors for high-risk behaviors.

Keywords: Violence, Anxiety, High Risk Behaviors, Social Harm